

Q

M I R A D O R

|

De l'anacrònic nacionalcatolicisme als cinquanta anys del Vaticà II

EL NACIONALCATOLICISME ESPANYOL AGONITZAVA a l'Espanya franquista ara fa cinquanta anys quan s'inaugurava el Concili Vaticà II gràcies al papa Joan XXIII. L'estat confessional i l'abraçada entre els jerarques del règim i les jerarquies eclesiàstiques començaven a trontollar. Les sessions conciliars es van celebrar entre l'11 de octubre de 1962 i el 8 de desembre de 1965 a Roma. El dictador Francisco Franco moria deu anys després, el 20 de novembre de 1975, a Madrid.

Petits i nostàlgics nuclis clericals i seglars del nacionalcatolicisme de la vella cristiandat preconiliar encara perviuen, però han quedat desautoritzats a Catalunya en aquests darrers temps. També han quedat desacreditats davant Roma, on pretenen incidir per condicionar la pastoral de l'Església a Catalunya i els futurs nomenaments episcopals, sobretot el de l'arxidiòcesi de Barcelona.

El seu estil comunicatiu anònim sobretot a Internet, i que menysprea de forma barroera els discrepans, ha estat durament criticat per les comissions de Mitjans de Comunicació social de les Conferències episcopals espanyola i catalana, presidides pels bisbes Joan Piris i Sebastià Taltavull. El bisbe Taltavull ha estat felicitat i encoratjat per molta gent amb un «Ja era que algú alcés una veu!». El marista Lluís Serra Llanzana, secretari general de la Unió de Religiosos de Catalunya, fou una d'aquestes nombroses persones que van agrair a Taltavull la seva denúncia quan el va trobar al paranimf de la Universitat de Barcelona en una de les sessions de l'Atri dels Gentils. Serra Llanzana també ho féu clar i català a l'article «Gràcies, Sebastià Taltavull» al setmanari *Catalunya cristiana*. A més, cap bisbe català, ni els que acostumen a ser elogiats i promocionats des dels àmbits polític i mediàtic nacionalcatòlics, no han fet sentit la seva veu en defensa dels autors anònims del bloc d'aquests grups, malgrat els problemes que tenen amb la justícia.

Per altra banda, aquests petits nuclis nacionalcatòlics espanyols

han quedat en evidència davant Roma. Un motiu n'és la ja explicada manera de practicar la informació i la comunicació, ni cristianes ni democràtiques. Un altre motiu és el fet que s'hagin automarginat de l'Atri dels Gentils, que és un dels grans projectes pastorals de Benet XVI, malgrat que ells proclamen la seva fidelitat estricta al papat. Tot plegat salta i es debat a les xarxes socials. El provincial dels Claretians i president de la Unió de Religiosos de Catalunya, Màxim Muñoz, ha explicat al Twitter que els motius pels quals el nacionalcatolicisme espanyol s'ha autoexclòs de l'Atri dels Gentils celebrat a Barcelona són perquè «l'Atri és diàleg i perquè s'ha celebrat a Catalunya».

Un tercer motiu consisteix en el fet que els seus atacs sistemàtics i indecents al cardenal Lluís Martínez Sistach, una de les grans bèsties negres d'aquests grupuscles, i als seus col·laboradors han topat amb els elogis que el cardenal Gianfranco Ravasi ha fet de Martínez Sistach. El cardenal Ravasi coneix bé la realitat de l'Església a Catalunya, presideix el Pontifici Consell per a la Cultura i és home de confiança de Benet XVI. I la confiança és un bé molt preuat en els temps que corren dins la cúpula del Vaticà.

***Aggiornamento* i transmissió de la fe**

La realització de la Missió Metròpolis i de l'Atri dels Gentils a l'arxidiòcesi de Barcelona és una bona experiència per a preparar els imminents esdeveniments eclesials de l'Any de la fe convocat per Benet XVI amb la seva encíclica *Porta fidei*. L'Any de la fe començarà el proper 11 d'octubre, coincidint amb el cinquantè aniversari de la inauguració del Concili Vaticà II i els vint anys del Catecisme de l'Església Catòlica. També la XIII assemblea general ordinària del Sínode de Bisbes se celebrarà a l'octubre. Tractarà sobre la nova evangelització per a la transmissió de la fe cristiana. Hi ha un lligam entre tots aquests esdeveniments. Un dels motius de la convocatòria del Vaticà II fou l'*aggiornamento*, que cercava la posada al dia o adequada transmissió de l'Evangelí de Jesús als temps contemporanis. Tant és així que, ahir i avui, traïx l'Evangelí qui posa bastons a les

rodes a l'aplicació efectiva del Concili. Ho ha dit el pare Hilari Ragner amb la saviesa que s'expressa de manera molt entenedora. Escrigué en un article a *Foc nou*: «Si, com va dir Joan XXIII, el Concili va ser una nova Pentecosta, anar contra el Concili deu ser aquell pecat contra l'Esperit sant que diu Jesús que no serà perdonat ni en aquest món ni en l'altre (Mt 12,32).»

La Conferència Episcopal Tarraconense, en la seva reunió del passat mes de maig, va decidir començar a preparar la celebració de tots aquests esdeveniments. Caldrà veure la seva capacitat d'actuar de manera conjunta com a episcopat català, i no com a diòcesis-taifes.

Respecte a la commemoració conciliar hi ha un llibre imprescindible: *Concili Vaticà II. Constitucions, Decrets, Declaracions* (2003), edició bilingüe llatí i català, fruit de la col·laboració entre la Facultat de Teologia de Catalunya i Publicacions de l'Abadia de Montserrat. La versió catalana és del pare Bernabé Dalmau. El pare Evangelista Vilanova és l'autor de la magnífica introducció general. Cadascun dels setze documents és presentat per un autor diferent. Són setze teòlegs catalans de primer nivell: el bisbe Pere Tena, Ignasi Salvat, Salvador Pié-Ninot, Manel Nin, Antoni Matabosch, Jaume Fontbona, Josep M. Rambla, Joan Busquets, Maria Claustre Solé, Josep Castanyè, Armand Puig Tàrrrech, Ramon Prat, Hilari Ragner, Josep Gil Ribas, Josep M. Rovira Belloso i Gaspar Mora.

També hi ha un petit llibre de lectura molt recomanable: *El Concili Vaticà II (1959-1965). Per la juvenesa del cristianisme* (Claret). L'autor és Giuseppe Alberigo, una de les persones que coneixen més bé la figura de Joan XXIII i l'esdeveniment conciliar, i que va dirigir la monumental *Història del Concili Vaticà II*. L'autor del pròleg del llibret d'Alberigo, Hilari Ragner, escriu sobre la voluntat reformadora de Joan XXIII: «Algunes de les reformes del Vaticà II que podrien semblar més revolucionàries no són més que un retorn a l'Evangelí o a la més sana tradició, ofegada, com deia Jesús als mestres de la Llei, per tradicions humanes, i si va derogar o reformar moltes coses fou perquè no eren essencials.»

Tres publicacions més també són recomanables per tal que aquest segon semestre de 2012 sigui fructífer des de les perspectives eclesial i

de la fe. Una és *Any de la fe* del Centre de Pastoral Litúrgica, que conté la *Porta fidei* i cinc altres documents relacionats amb aquesta temàtica. La segona és *L'Any de la fe. 12 catequesis per a viure'l* (PAM) de Bernabé Dalmau; el seu contingut, didàctic i pensat per a la situació actual, és prou explícit. I també *Documents d'Església*, que ja ultrapassa els mil números. És un quinzenal de documentació internacional que neix al monestir de Montserrat l'any 1966, fruit del Concili. Hi ha consens a admetre que aquesta revista contribueix des del seu inici a la inculcació de l'Església al país, i vetlla per la llibertat d'expressió i d'opinió dins la comunitat eclesial i pel diàleg de l'Església amb el món.

Fa cinquanta anys en tenien entre vint i trenta

Tots els textos mencionats són de saludable lectura per als joves dels nous moviments, els joves seminaristes i sacerdots que no han viscut personalment l'experiència d'un concili ecumènic i del primer postconcili amb les seves esperances, tensions i desil·lusions. Aquesta experiència molt íntima i personal queda per a persones que són a l'etapa final de la seva tasca pastoral. Fa cinquanta anys en tenien més o menys entre vint i trenta. A títol d'exemple es pot recordar l'edat d'alguns personatges en relació amb la data inaugural del Vaticà II. Joseph Ratzinger (Papa) tenia trenta-cinc anys. El bisbe Joan Carrera (1930-2008), trenta-dos anys. Lluís Martínez Sistach (cardenal), vint-i-cinc anys. Josep M. Soler (abat), setze anys. Sebastià Taltavull (bisbe), catorze anys. Xavier Novell (bisbe) va néixer set anys després de la inauguració del Concili.

Un debat plantejat avui a l'Església, també a Catalunya, és fins a quin punt el Vaticà II i la seva aplicació en els més diversos camps (per exemple, en la litúrgia, l'ecumenisme, la llibertat religiosa, l'obertura de l'Església a la societat contemporània) són causa o no de la secularització i de la pèrdua del sentit de Déu del món contemporani, especialment en les societats occidentals. La qüestió fa temps que s'arrossega en els àmbits eclesials. Alguns sectors de joves generacions

episcopals, sacerdotals, de seminaristes i de nous moviments laïcals tanquen amb temor les portes i finestres que foren obertes per la generació esperançada i renovadora del Concili.

Aquesta temàtica fou tractada pel bisbe Joan Carrera fa cinc anys en una memorable lliçó inaugural del curs acadèmic 2007-2008 amb motiu del quarantè aniversari del Centre d'Estudis Pastoral de les diòcesis catalanes. Carrera, amb el seu llenguatge clar i cordial, va reivindicar l'actuació eclesial mantinguda per sacerdots i laics en les darreres dècades des del Concili Vaticà II i ho va contraposar a la nostàlgia dels sectors preconciliars. La tesi de Carrera és que la causa de la crisi de l'Església no és conciliar. Al contrari, és precisament gràcies a la recepció i la pràctica de l'*aggiornamento* del Vaticà II que la crisi no és més profunda ni a Europa ni a Catalunya.

Ningú dels assistents a aquella sessió acadèmica i pastoral —en què eren presents companys en l'episcopat com Lluís Martínez Sistach, Jaume Pujol, Joan-Enric Vives i Agustí Cortés— no podia imaginar-se que el bisbe Joan Carrera havia de morir al cap d'un any, dies després de sofrir un vessament cerebral mentre dirigia uns exercicis espirituals a joves seminaristes. Però la visió eclesial, conciliar, renovadora, de fe i d'esperança del bon bisbe Joan manté la seva vigència en l'Església a Catalunya.